

LA PREHISTÒRIA

Pàgs. 132

La prehistòria és el primer període de la història de la humanitat. Va començar fa cinc milions d'anys, aproximadament, amb l'aparició de l'ésser humà, i va acabar fa uns cinc mil anys, quan es va inventar l'escriptura.

Els primers éssers humans caçaven, pescaven i recol·lectaven per sobreviure. Al cap de molt de temps, van aprendre a conrear plantes i a domesticar animals.

Com que la prehistòria és un període molt llarg, els historiadors l'han dividida en tres etapes per facilitar-ne l'estudi: el paleolític, el neolític i l'edat dels metalls.

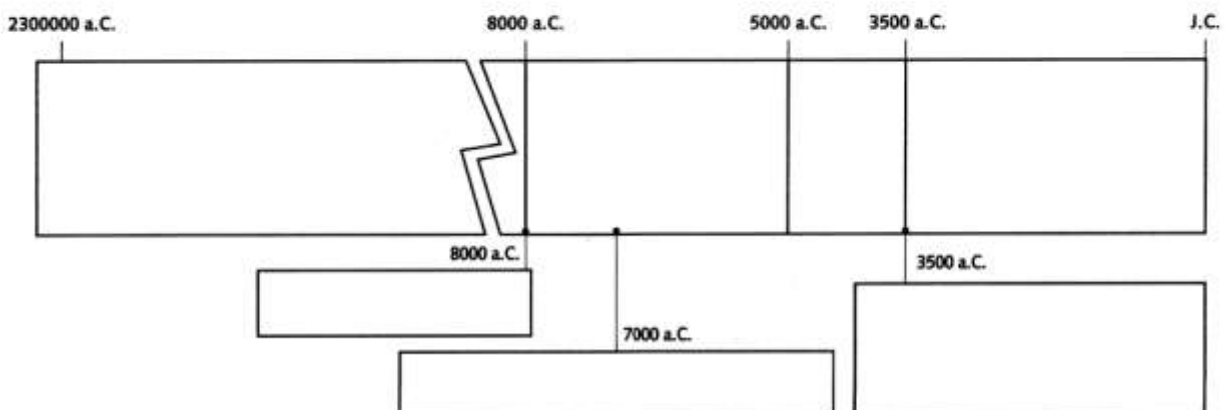
- 1.- Què és la Prehistòria?

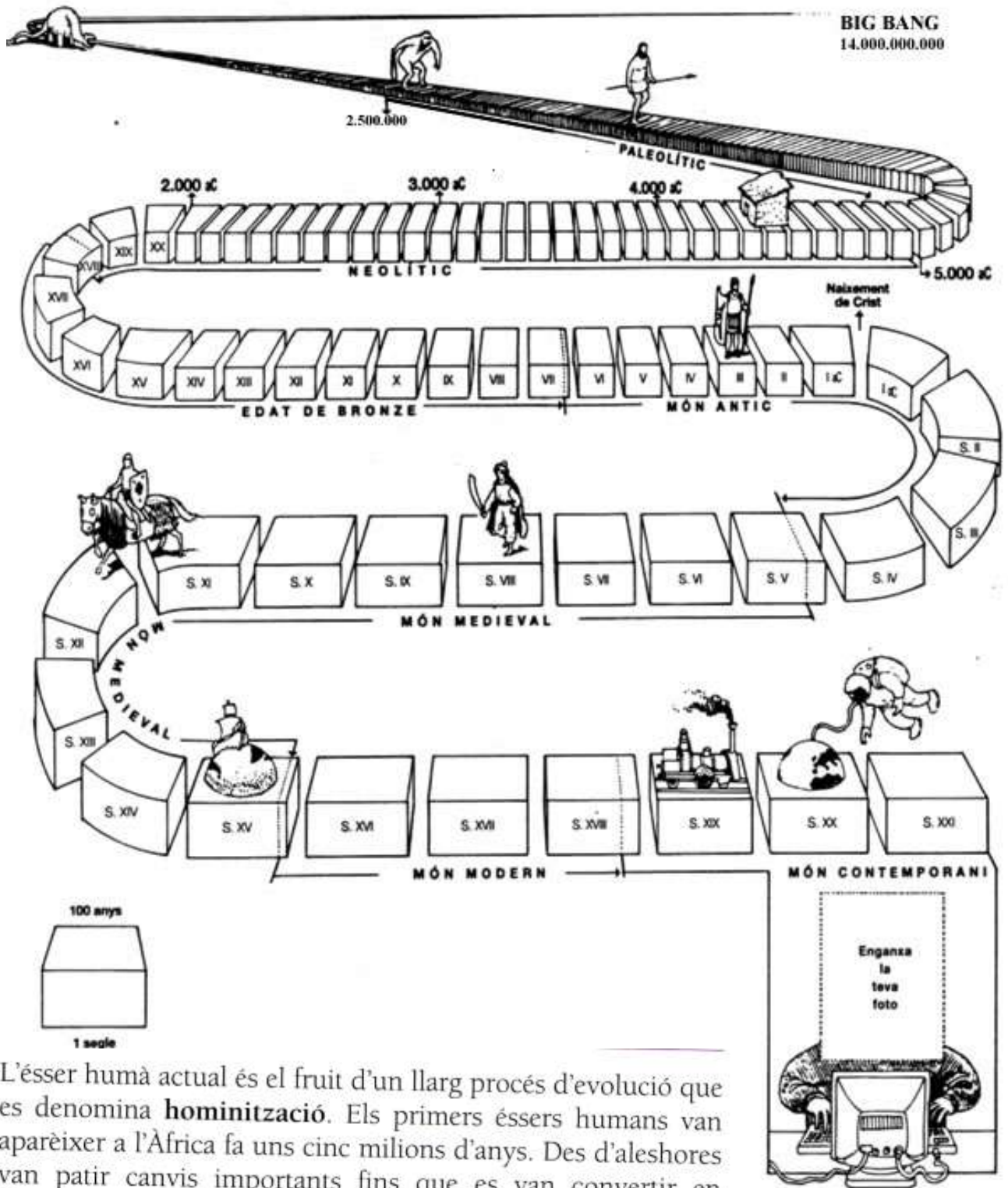
- 2.- Quan i amb quin fet s'inicia la Prehistòria?

- 3.- Quan i com s'acaba?

Fixa't en l'eix cronològic i completa'l:

- Escribeu als espais corresponents els diversos períodes que surten a l'eix i pinta'ls cadascun amb un color diferent.
- Escribeu al costat de les dates alguns dels esdeveniments més importants de la Prehistòria.

L'ésser humà actual és el fruit d'un llarg procés d'evolució que es denomina **hominització**. Els primers éssers humans van aparèixer a l'Àfrica fa uns cinc milions d'anys. Des d'aleshores van patir canvis importants fins que es van convertir en l'espècie a la qual pertanyem:

- Van aprendre a caminar sobre tots dos peus, i amb això deixaven les mans lliures per treballar.
- Va canviar la forma de la mà fins a aconseguir que el dit polze pogués tocar els altres dits de la mà. Això els va permetre fer treballs minuciosos, com ara fabricar eines.
- El cervell va augmentar la seva capacitat i complexitat, cosa que va possibilitar fer avenços, com el desenvolupament del llenguatge.
- L'aspecte es va fer cada vegada més humà.

Pàgs. 134-135

1.- Quan varen aparèixer els primers éssers humans?

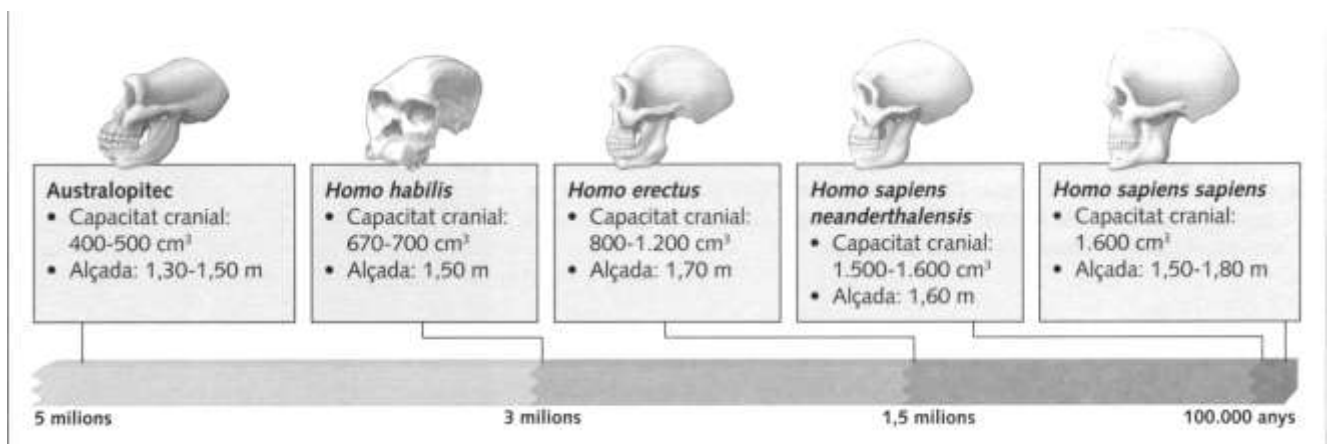
2.- Quins varen ser els canvis més importants del procés d'hominització?

-
-
-
-

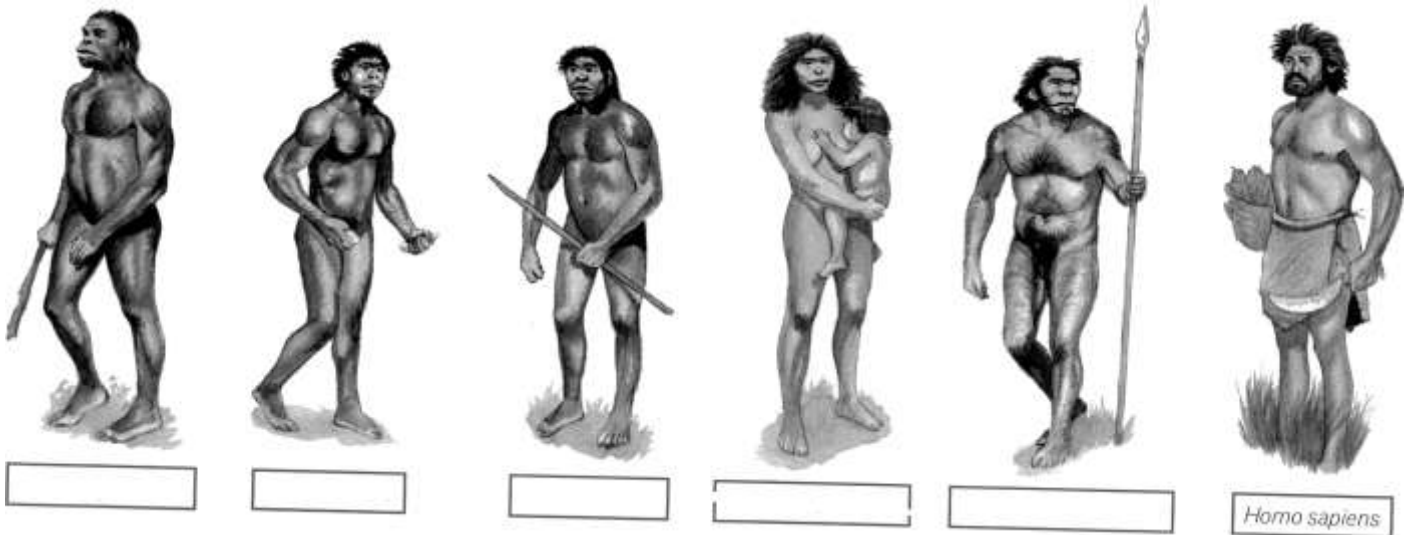
Diferents espècies

Des dels primers éssers humans fins a nosaltres s'han succeït diferents espècies. Les més importants són:

- ***Australopithecus***. És el nostre primer avantpassat. Caminava sobre tots dos peus.
- ***Homo habilis***. És la primera espècie que va fabricar eines.
- ***Homo erectus***. Va descobrir el foc.
- ***Homo antecessor***. A aquesta espècie pertanyen les restes humanes més antigues que s'han trobat a Europa.
- ***Homo de Neandertal***. S'assemblava força a nosaltres, tot i que era més robust.
- ***Homo sapiens***. Va desenvolupar el llenguatge. És la nostra espècie.

3.- Escribeu el nom de cada espècie en el dibuix.

El paleolític és la primera etapa de la prehistòria. Va transcórrer des de l'aparició del primer ésser humà, fa uns cinc milions d'anys, fins al descobriment de l'agricultura i la ramaderia, fa uns 11.000 anys.

4.- Què és el Paleolític ?

Les tribus nòmades

Durant el paleolític, els éssers humans eren **nòmades**, és a dir, es desplaçaven d'un lloc a l'altre per buscar aliments. Generalment s'establien al costat de les ribes dels rius i els llacs per disposar d'aigua.

A les zones càlides, vivien a l'aire lliure o en **cabanes** que construïen amb branques i cobrien amb fulles o pells. A les zones fredes, vivien en **coves**.

Els éssers humans d'aquesta etapa s'organitzaven en **tribus** formades per unes poques famílies. Els membres de la tribu s'ajudaven i es protegien els uns als altres. Diverses tribus formaven un **clan**.

Les tribus es relacionaven entre si: de vegades caçaven juntes, intercanviaven eines i objectes, s'emparellaven i de vegades s'enfrontaven pel control d'un territori.

5.- Què vol dir que eren nòmades?

La caça, la pesca i la recol·lecció

Els grups humans paleolítics vivien del que els proporcionava la natura: recol·lectaven fruits i arrels, caçaven i pescaven.

Generalment, les dones es dedicaven a la recol·lecció, la pesca i la captura d'animals petits, mentre que els homes caçaven els animals grans.

6.- On vivien?

Les eines

Els homes i les dones del paleolític fabricaven eines amb **pedra**, com ara bifaços i ganivets per tallar, raspadors per netejar les pells i puntes de fletxa per caçar.

També elaboraven amb os i fusta altres instruments, com ara agulles per cosir i arpons i hams per pescar.

7.- De què vivien?

8.- Què feien les dones?

9.- I els homes?

10.- Amb quins materials fabricaven els estris?

Pàgs. 136 - 137

El domini del **foc**, fa aproximadament 500.000 anys, va ser un dels invents més importants de l'ésser humà del paleolític. Gràcies a ell van poder escalfar i il·luminar les coves, cuinar els aliments i foragitar els animals salvatges.

11.- Quines utilitats tenia el foc per l'home? (4)

-
-
-
-

12.- Dibuixa el procediment que feien servir per fer foc?

Pàgs. 138-139

Els éssers humans van fer les primeres obres d'art fa uns 35.000 anys, durant el paleolític. Decoraven el sostre i les parets de les coves amb pintures i relleus. Per això aquestes manifestacions artístiques es coneixen com a **art rupestre**, que significa «art a les roques».

Les pintures paleolítiques tenen tres característiques:

- Són **policromes**, és a dir, tenen diferents colors en una mateixa figura.
- Són **realistes**. S'aprofitaven les rugositats de la roca per crear sensació de volum.
- Generalment representen **animals**.

Els millors exemples s'han trobat al nord d'Espanya i al sud de França.

Les persones del paleolític també van fer **gravats** sobre roques i ossos d'animals i petites escultures de dones anomenades **venus**.

1.- Què va passar fa 35.000 anys ?

2.- On pintaven?

3.- Què significa “art rupestre”?

4.- Quines són les característiques de les pintures paleolítiques?

-
-
-

5.- On es troben la majoria d'aquestes pintures?

6.- Quines d'aquestes pintures corresponen al Paleolític.

Pàgs. 140-141

1.- Què va passar fa 11.000 anys?

Fa uns 11.000 anys, els éssers humans van començar a domesticar alguns animals i a conrear cereals, com el blat, l'ar-ròs i el blat de moro. Aquest canvi tan important de passar d'una economia basada en el que ofereix la natura a una economia basada en la producció dels aliments es coneix com a **revolució neolítica** i va transformar la manera de viure de les persones.

Per tenir cura dels ramats i conrear les plantes, els homes i les dones necessitaven viure a prop de les terres cultivades i dels animals. Per això, en el neolític els grups humans es van convertir en **sedentaris** i van començar a construir els primers **poblats**.

Als poblats es va produir una **especialització del treball**, és a dir, uns conreaven els camps (agricultors), altres s'ocupaven dels animals (pastors) i alguns fabricaven instruments (artesans).

En aquesta etapa es van produir tres grans avenços tècnics:

- Es van fabricar eines amb **pedra polida**, més resistents que la pedra colpejada que utilitzaven al paleolític.
- Es va inventar la **ceràmica**. Es van fer atuells per guardar el gra i conservar els aliments.
- Es van fabricar **teixits** amb telers rudimentaris.

2.- Quins varen ser els primers conreus?

3.- Què és el Neolític?

4.- Què vol dir que l'home es va convertir en sedentari?

5.- Què significa que es va produir una **especialització del treball**?

6.- Com eren les eines d'aquesta època ?

7.- Per què servia la ceràmica?

8.- Identifica cadascun d'aquests estris neolítics i esbrina'n la funció: **ceràmica – collar – molí de gra falç - destral - fus**

	Nom	Funció
1		
2		
3		
4		
5		
6		

Les pintures neolítiques

La forma de pintar va canviar amb l'arribada del neolític:

- Va començar a prendre protagonisme la **figura humana**.
- Es van començar a representar **escenes** de caça, recol·lecció, dansa, etc.
- Les figures es fan molt **esquemàtiques**.
- Les pintures són **monocromes**, és a dir, tenen un sol color.

1.- Quines són les característiques de les pintures neolítiques:

-
-
-
-

2.- Encercla les pintures del Neolític (art llevantí).

Pàg. 144

Els monuments megalítics

Al final del neolític i durant l'edat dels metalls es van construir monuments fets amb grans blocs de pedra o **megàlits**. Per això aquestes construccions s'anomenen monuments megalítics.

Els principals monuments megalítics són els següents:

- **Menhirs**. Eren grans pedres clavades verticalment a terra.
- **Dolmens**. Eren grans pedres verticals cobertes amb una llosa.
- **Cromlecs**. Eren recintes circulars formats per molts menhirs.

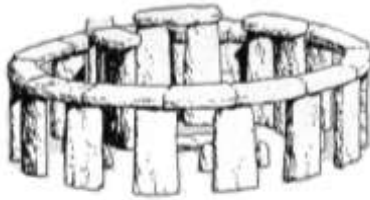
1.- Què són els megàlits ?

2.- Què és un menhir?

3.- Què és un dolmen?

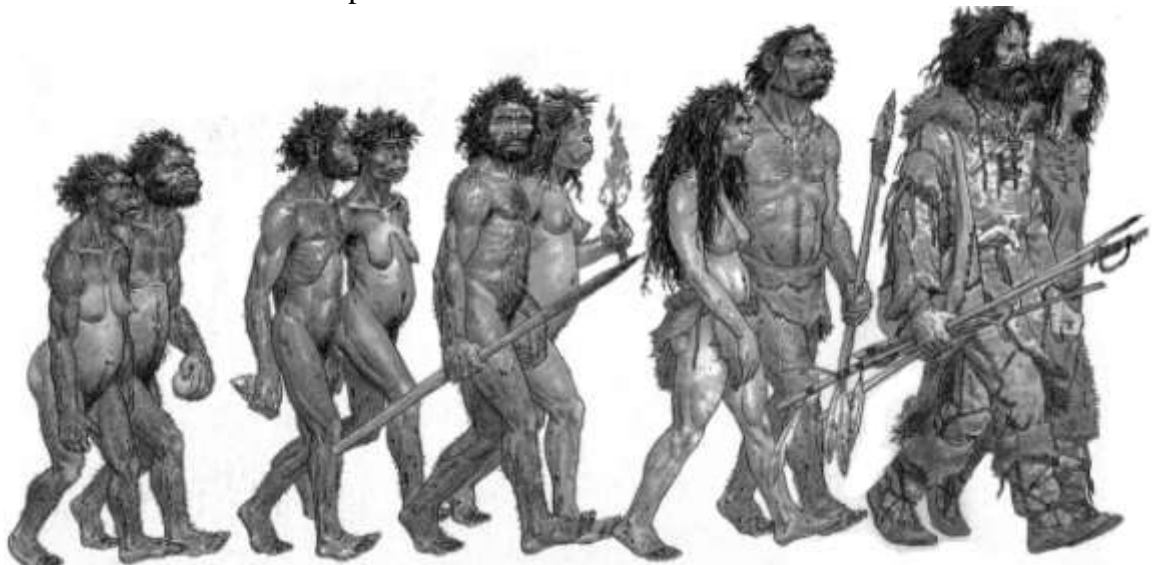
4.- Què és un cromlec?

5.- Situa a sota de cada dibuix el seu nom.

=====

1.- Escriu el nom de cada espècie a sota del seu dibuix.

2.- Què és el Paleolític?

3.- Com vivien els éssers humans en aquesta època?

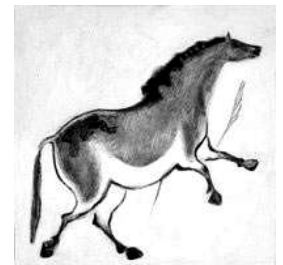
4.- Què és l'art rupestre?

5.- Quins canvis es varen produir durant el Neolític?

6.- Completa aquesta taula:

	PALEOLÍTIC	NEOLÍTIC
On habitaven		
De què vivien		
Estris		
Manifestacions artístiques		

7.- Encercla les pintures del Paleolític.

Els primers indicis d'activitat humana en el territori que avui és Catalunya tenen una antiguitat d'uns 700.000 anys, aproximadament. En canvi, les primeres restes humanes localitzades tenen uns 450.000 anys.

Els primers pobladors

A les terrasses dels rius Tet i Tec, al Rosselló, i del Ter, al principat de Catalunya, s'han trobat còdols treballats de manera molt rudimentària que indiquen activitat humana, però les primeres restes humanes fòssils s'han trobat a la cova de l'Aragó, situada a Talteüll (Rosselló, França). El seu descobridor considera que les restes tenen uns 450.000 anys i que pertanyen a l'Homo erectus. Les primeres restes humanes localitzades al Principat, però, corresponen a la mandíbula d'una dona preneandertal trobada a Banyoles.

Pàgs. 146-147

1.- A on es poden trobar les restes humanes més antigues entre els territoris de parla catalana?

2.- A quin homo pertanyen?

